

Stockholm 27 juni 2013
Dnr 13-2013-10

Budgetramverket – uppfyller det EU:s direktiv?

Yttrande över delbetänkande av Budgetprocesskommittén, SOU 2013:32

Kommitténs förslag

I november 2011 antogs rådets direktiv (2011/85/EU) om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Direktivet innehåller minimikrav för hur budgetramverken ska vara utformade för att säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden att undvika alltför stora underskott enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Direktivet ställer bl.a. krav på att medlemsstaterna ska inrätta medelfristiga budgetpolitiska mål och numeriska finanspolitiska regler som ska återspeglas i de årliga budgetbesluten och som medför konsekvenser om de inte iakttas. Budgetramverket ska även omfatta en redovisning av de offentligfinansiella konsekvenserna av planerade finanspolitiska åtgärder samt realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Prognoserna ska utvärderas regelbundet. Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 31 december 2013.

Kommitténs övergripande bedömning är att det svenska budgetramverket genom lag, förarbeten eller etablerad praxis uppfyller EU-direktivets krav på samtliga områden, med undantag för kravet på redovisning av regelbundna, objektiva och fullständiga utvärderingar av regeringens makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Kommittén föreslår därför några kompletteringar av budgetlagen.

Förslagen innebär att det skrivs in i budgetlagens 9 kap 3§ att prognoserna i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen, förutom statens inkomster och utgifter, även ska omfatta den makroekonomiska utvecklingen samt inkomster, utgifter och skulder för hela den offentliga sektorn. Kommittén föreslår även ett tillägg om att regeringen i den ekonomiska vårpropositionen ska redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Därutöver föreslår kommittén att det införs en skyldighet för regeringen att regelbundet redovisa en utvärdering av de prognoser som anges i 3§ och jämförelser med bl.a. EU-kommissionens prognoser.

Finanspolitiska rådets synpunkter

Kommitténs förslag innebär till största delen att nuvarande praxis slås fast genom att tas in i budgetlagen. Redovisningar av den makroekonomiska utvecklingen, den offentliga sektorns finanser och deras långsiktiga hållbarhet görs redan i dag, och rådet har inget att invända mot att detta ges ett stöd i budgetlagen.

Rådet delar till övervägande delen kommitténs bedömning att det svenska budgetramverket lever upp till direktivets krav. Vad gäller kravet på konsekvenser i det fall de numeriska finanspolitiska reglerna inte iakttas gör rådet dock en delvis annan bedömning än utredningen. För utgiftstaket finns klart angivet i budgetlagen att regeringen är skyldig att vidta åtgärder eller återkomma till riksdagen om taket bedöms vara hotat, men för överskottsmålet finns inte motsvarande krav. Regeringen har presenterat utförliga riktlinjer för hur avvikelser från överskottsmålet ska hanteras (skr. 2010/11:79). Utredningen hänvisar till dessa riktlinjer och anser att regeringen inför riksdagen utförligt har motiverat vilka åtgärder, om några, som bör vidtas för att korrigera en

avvikelse från överskottsmålet. Rådet anser dock att det kan ifrågasättas om det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav på denna punkt.

Rådet har varit kritiskt mot att uppföljningen av överskottsmålet inte är tillräckligt tydlig, att principerna för hantering av målavvikelse lämnar stort utrymme för tolkning och att det saknas en klar kvantifiering av en eventuell målavvikelses storlek. I 2013 års rapport riktade rådet kritik mot regeringen för att det trots en klar avvikelse från överskottsmålet saknades en trovärdig plan för hur återgången till överskott skulle ske. Rådet noterar också att utredningen avser att återkomma till denna fråga i huvudbetänkandet till hösten och där överväga skärpta krav på att avvikelser från överskottsmålet ska förklaras och att återgången till överskott ska redovisas. Rådet välkomnar detta.

Vad gäller förslaget om krav på regelbunden utvärdering av prognoser är rådet positivt, men anser att denna skyldighet inte bör begränsas till prognoser som anges i 9 kap 3§ i budgetlagen, utan också bör omfatta fler analytiskt centrala variabler, exempelvis de variabler som utgör underlag för bedömningarna av finanspolitikens inriktning.

Lars Jonung
Ordförande

John Hassler
Vice ordförande

Anders Björklund

Steinar Holden

Eva Lindström

Irma Rosenberg